

CİLT 13, SAYI: 12, ARALIK 1985

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüŒ

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) ARALIK 1985

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı *Ş.Şahap Kocatopçu*

Yazı İşleri Müdürü:

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği

Genel Sekreteri Ertuğrul İhsan Özol

Adres:

Cumhuriyet Cad. Ferah Apt. No.233/9

Harbiye - İST. Telefon: 146 24 12

Görüşteki yazılar, kaynak olarak TÜSİAD
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kul-
lanılabilir.

Basıldığı Yer:

Lebib Yalkın Yayınları

ve Basım-İşleri A.Ş.

Telefon: 143 15 75 / 5 Hat

Bu Sayıda,

Gümrüksüz Satış Mağazaları Yerli Sanayi İçin Haksız Rekabet Yaratacak	4
Himayecilikte Son Durum	8
Çeşitli Ülkelerin Rekabet Gücü	15
Avrupa Sanayide Geri Kalıyor	18
Yunanistan'da Kemer Sıkma Operasyonu	22
İsveç Refah Devletinde Problemler Artıyor	25
Şirketlerde Video Kullanımı Yaygınlaşıyor	30

Gümrüksüz Satış Mağazaları Yerli Sanayi İçin Haksız Rekabet Yaratacak....

31 Mart 1985 tarihli kararname ile Gümrük Hattı Dışı Satış Mağazaları ve Depoları açılmasına karar verilmiştir. Söz konusu kararname ile yılda bir kere her cinsten birer adet olmak üzere yocu beraberinde gelen ve maktu vergi listesinde kayıtlı eşyalardan maktu vergileri toplamı 6000 DM kadar olan satışlardan gümrük vergisi alınmayacaktır.

Sıfır gümrük ile ithalata hak kazanmış olanların bu mağazalardan alışveriş yapmaları halinde yerli ürünlerde yüzde 10 ithal ürünlerde yüzde 5 oranına kadar prim almaları mümkündür. Bu mağazalardan;

- Yurt dışında çalışan işçi, serbest meslek ve müstakil iş sahibi, yolcular,
- Görevle yurt dışına giden kamu personeli,

- Yurt dışında en az 6 ay kaldıktan sonra yurda dönen 18 ve daha yukarı yaştaki Türkiye'de yerleşik yolcular yararlanacaktır.

Bu mağazaların kurulması ile sağlanacak yararlar şöyle özetlenebilir:

1. Yurt dışından satın alınan eşyalara ödenen dövizin satış mağazalarında kalması,
2. Bu tip eşyaları yabancı ülkelere satın alan işçilerimizin bunları yol boyunca taşıma riskinden ve yabancı gümrüklerde karşılaşabilecekleri güçlüklerden, kurtarılması,
3. Kat'i dönüş yapanların getirilen prim sistemi ile yurt içinde üretilen ürünleri tercih etmelerinin sağlanmasıdır.

Uygulamanın çok geniş tutulması ekonomimizi, elektronik ve dayanıklı tüketim sanayimizi olumsuz şekilde etkileyebileceği hususunda endişeler mevcuttur. Bunlar şöyle sıralanabilir:

1. Sadece yurt dışındaki işçi sayısının milyonun üzerinde olduğu düşünülürse yurda her sene milyarlarca DM'lik gümrüksüz, fonsuz ve KDV'siz ithalat imkanı açılmış olacaktır. Özellikle ithal girdisi ve gümrüğü fazla olan yerli mamullerin bu

mağazalarda fiyat yönünden dış ülkelerin malları ile rekabet etmeleri imkansız olacaktır. Bu nedenle iç üretici haksız bir rekabet karşısında savunmasız kalacaktır. Özellikle elektronik ve dayanıklı tüketim malları üreticileri ağır bir şekilde etkilenecektir.

2. Mağazalardan istifade edenlerin bir kısmı aldıkları eşyaları KDV'siz ve yerli emsallerine göre ucuz bir şekilde hemen iç piyasaya sürebileceklerdir.

3. Yolcu beraberinde getirilen mallarda Türk standartlarına uygunluk belgesi aranmadığı için başka pazarlara giremeyen düşük kaliteli eşyalar iç tüketiciyi çöze-meyeceği sorunlara itecektir.

4. İşçi dövizleri yurda vergisiz ithal ürünler olarak girecektir.

5. Bu yolla ithal hakkı doğanların permi-lerini birleştirerek toptan değerlendiren spekülâtörler ortaya çıkabilecektir.

Bu şekli ile ülke ekonomisine yarardan çok zararı olmasından endişe duyulan bu kararnamenin yeniden gözden geçi-rilmesinde fayda vardır. Bu mahzurları giderebilecek öneriler şöyle sıralanabilir:

1. Bu mağazalardan istifade edeceklerin kapsamı kesin dönüş yapanlarla sınırlandırılmalıdır.

2. Mağazalarda satılacak mallarda

a) Türk standartlarına uygunluk aranmalı

b) Satıcı firmaya büyük merkezlerde yetkili servis açma ve 10 yıl müddetle yedek parça bulundurma şartı konmalıdır.

3. İthal ürünlerinin dumping kuralları ile gelişine karşı gerekli önlemler geliştirilmelidir.

4. Kat'i dönüş yapanlar dışında yolcuların mağazalardan aldıkları eşyaların maktu gümrük vergi miktarlarında belli bir oranda indirim yaparak onları ticarete özendirmeden yurt içi gümrüksüz satış mağazalarından alışveriş yapmaya özendirmek mümkündür.

Himayecilikte Son Durum....

Ekim ayının ilk haftasında Seoul'da toplanan Dünya ülkeleri Maliye Bakanları, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonunun yıllık toplantılarındaki konuların ötesindeki sorunlara da eğilmişlerdir. Bu sorunlar Dünya ticaretini giderek artan ölçüde yavaşlatan engellerdir. Bu engeller sadece ülke Ticaret Bakanlarının gayretleriyle halledilemez.

Bugüne kadar yapılanlara ek olarak GATT'da yeniden, uluslararası ticari müzakerelerin yapılması için önemli sebepler mevcuttur. Dünya serbest ticaretine ilk engelin gümrük tarifeleri olarak görülmesi nedeniyle GATT'ta 1948'den beri gümrük tarifelerinde yedi defa indirim yapılmışsa da, bunlar tarife dışı engellerin arttırılmasına yardım etmekten başka bir yararı bulunmamıştır. Bu da göstermektedir ki ticaret genel ekonomik denklemin sadece bir parçasını teşkil etmektedir. Başka bir deyimle uluslararası ticaret, yatırım, istihdam, üretim, uluslararası sermaye akımları vs ile yakından ilgilidir. Bu anlayış şüphe-

siz yeni değildir. Ne varki son yıllarda bu görüş yeni bir kuvvet kazanmış olup GATT'ın yapacağı sekizinci toplantı için muhtemel hazırlık konusunu teşkil edecektir.

Şayet GATT toplantısı gerçekten gelecek yıl başlayacaksa, ençok tarife dışı engeller üzerinde durulacağı ve bu tarife dışı engellerin mal ve hizmetleri de kapsayacağı tahmin edilmektedir.

Tokyo "round" müzakereleri tam altı yıl sürmüş, yine de ilk görünümünden daha az başarı sağlamıştır. 1965 yılından beri OECD ülkelerinin gümrük tarifeleri ortalama payı yüzde 6.8'den yüzde 2'ye düşmüştür. Ancak, daha sonra yapılan iki GATT toplantısında gümrük tarifeleri seviyesindeki ortalama düşüşler istenilen neticeyi verememişti. Çünkü tarifelerdeki indirimler dokuma, giyim ve ayakkabı sanayi gibi hassas bazı sanayi kollarını korumak için nisbeten yüksek bırakılmıştı. Kaldı ki bu hassas sanayi kolları, kalkınmakta olan ve düşük maliyetli ülkelere yüksek maliyetli gelişmiş ülkelere yapılmakta olan ithalata miktar tahditleri de getirmişti.

Gümrük tarifelerinin yıllar itibariyle düşüşü aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. İthal kıymetinin yüzdesi olarak alınan ithal vergileri

<u>Ülkeler</u>	<u>1965</u>	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>1980</u>
ABD	6.7	6.1	3.8	3.1
Japonya	7.5	7.0	3.0	2.5
İngiltere	6.0	2.8	2.0	2.2
B.Almanya	4.6	3.0	2.4	1.8
Fransa	6.0	2.3	1.4	1.1
İtalya	<u>5.9</u>	<u>4.7</u>	<u>0.6</u>	<u>0.8</u>
OECD Ortalaması	6.8	5.0	3.3	2.4

Geçmiş otuzyedı yıllık uygulamadan da görüleceği üzere, gümrük tarifelerindeki indirimler "en ziyade müsaadeye mazhar millet" prensipleri dahilinde bütün ülkelere tatbik edilmiştir. Ancak diğer engeller için aynı şeyin tatbik edildiği söylenemez. Nitekim genel tercih sistemi içinde gelişmiş ülkeler, kalkınmakta olan ülkelerin bazılarında yaptıkları ithalata daha müsait tarife uygulaması yapmışlardır. Kalkınmakta olan ülkelere ucuz fiyatla yapılan tekstil ihracatının gelişmiş ülkelerin tekstil sanayiini tehdit ettiği iddiasıyla GATT'ın istisna

maddesinden istifade ile sanayileşmiş ülkeler dahili sanayilerini korumak için geçici himaye tedbirleri almaktan geri kalmamışlardır.

Ayrıca, Japonya ve Güney Doğu Asya ülkelerinden, ABD ve Avrupa'ya yapılmakta olan çelik, otomobil, mekanik alet ve elektronik alet ve elektronik tüketim aletlerinin ihracatının geniş ölçüde tahdit edilmesi cihetine gidilmiştir.

Diğer tarife dışı engellerin bulunduğunu da gözönüne bulundurmak lazımdır. Bu nevi engeller, ithalatta ortaya çıkartılmaktadır. Bunlardan biri de ithalat sırasında aşırı oranlarda belge istenmesidir. Avrupa Ekonomik Komisyonunun yaptığı bir araştırmaya göre uluslararası bir ticari işlemde 35 belge, 360 kopyasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Serbest dünya ticaretini bir ölçüde azaltmakta olan yukarıda zikredilen tedbir ve uygulamalara ilave olarak diğer bazı uygulamalar daha bulunmaktadır. Mesela pekçok ülke kalkınmasında güçlük çeken bazı bölge ve mallarına primler vermektedir. OECD'nin yaptığı araştırmalara göre üye ülkelerin bazıları kamu ve özel teşebbüslerine 1970'li yıllarda yüzde 60'a va-

ran, 1983'te de yüzde 15'e ulaşan yardımlarda bulunmaktadır. Bu nevi yardımlar, çelik, gemi inşaatı, otomobil sanayii ve kömür ocakları gibi belirli sayıda sanayi kolları üzerinde oldukça yüksek oranlarda yapılmaktadır.

Serbest ticarete mani olan himayecilikte tedbirleri için yapılan masraflar devlet bütçelerine bir yük olacak derecede büyüdüğü zaman dikkatleri üzerine çekmektedir. Nitekim, ihracatı teşvik maksadıyla verilen kredilerin bütçeye olan yüklerini gözönünde bulunduran OECD ülkelerinin Maliye Bakanları, ihracatın resmen desteklendiği kredilerin tahdit edilmesi konusunda mutabakata varmışlardır. Önümüzdeki GATT toplantılarında konunun bu yönden ele alınacağı anlaşılmaktadır.

DÜNYA TİCARETİNİN DAĞILIMINI GÖSTEREN TABLO
(% Dağılım)

	1964/73	1973/79	1979/84
Kuzey Amerika Ülk. arasında	5.7	3.5	13.8
Batı Avrupa Ülkeleri arasında	33.1	28.5	-2.4
Kuzey Amerika, Batı Avrupa ve Japonya arasında	13.6	9.4	29.5
Sanayileşmiş ülkelerle Kalkınmakta olan ülkeler arasında	24.8	34.8	16.8
Kalkınmakta Olan Ülk. Ar.	3.8	7.0	13.9
Doğu Ülkeleri Arasında	4.8	4.4	9.5
Diğerleri	14.2	12.4	18.9
Toplam	100.0	100.0	100.0

Kaynak: GATT

Sanayileşmiş ülkeler hizmet ticaretinin serbestçe yapılmasını görüşmek konusunda endişe duymaktadırlar.

GATT' da yapılan ilk müzakereler gerek sanayileşmiş ülkelerde, gelişme halindeki ülkeler arasındaki gerekse ABD, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Japonya gibi sanayileşmiş ülkelerin kendi aralarındaki ihtilafları ortaya koymuştur.

Sanayileşmiş ülkeler önceleri hammadde-leri serbestçe ithal etmek fakat kendi sanayilerini korumak için de hammadde ihracatçısı ülkelere katma değerli olarak yapılan hammadde ithalatına mukavemet ediyorlardı. Ancak hızla büyüyen hizmetler sektöründeki ticaret için artık bir formül bulmak gerekmektedir.

Bu konuda Brezilyalılar tarafından bir formül ortaya atılmaktadır. Bu förmüle göre, aralarında herhangi direkt bir bağlantı olmadan, mal ticareti GATT çerçevesinde, hizmet ticareti ise UNCTAD çerçevesinde görüşülmelidir.

Tümü ile ele alındığı zaman GATT'ın gündemi dağınık bir görünüm göstermektedir. Bu gündemin bazı maddelerindeki görüşmelerinin başarılı oluşu diğer mad-

deleri daha da zor duruma sokabilir. Bu duruma göre GATT'a asil veya ortak üye olan 122 ülkenin son defa 1979'da yapılmış olan toplantıdan beri alınmış olan himayeci tedbirleri durdurmak ve hatta mümkünse geri çekmek bakımından bir mutabakata varmalarında büyük yararlar vardır.

Kaynak: Banker 1985 II

Çeşitli Ülkelerin Rekabet Gücü....

Döviz kurları, işgücü maliyeti ve verimlilik, endüstrilerin uluslararası rekabet gücünü etkileyen faktörlerdir. Bugün döviz kurları bazı durumlarda son trendlerinin tersine bir durum arzederken, sık sık devalüasyon yapan bazı ülkeler paralarını mümkün olduğunca sabit tutmaya çalışmaktadırlar. Bu değişiklikler ülkelerin rekabet güçlerini nasıl etkilemektedir? Araştırmalar, ABD'nin rekabet gücünün azaldığını ve bu ülkenin mallarının fiyatlarının uluslararası piyasada rakiplerine göre yüksek olduğunu göstermiştir. Ancak gelecek yıl bir iyileşme beklenmektedir.

Japonya'nın durumu ise 1982 yılına oranla çok az değişmiştir. Yen-dolar oranının gelecek sene 205 olacağı ve ABD'nde işgücü maliyetlerinin Japonya'ya göre çok az artacağı varsayımına göre, Japonya'nın gelecek sene rekabet avantajını kaybedeceği anlaşılmaktadır.

Ancak Avrupalı yöneticiler bundan optimist bir sonuç çıkarmamalıdır. ABD Japonya'nın en önemli ticaret rakibi olduğundan bu durum esasen dolardaki düşüşten kaynaklanmaktadır.

Öte yandan İngiltere'nin Japonlara karşı yüzde 5'lik bir kazancı olacağı tahmin edilmektedir.

Japonların rekabet güçleri 1970'lere oranla, 1982-85 döneminde çok artmıştır. Bu durumda gelecek sene Japonya'nın rekabet gücünün azalacağını söylemek bu ülkenin sadece 1970'lerdeki seviyesine incecğini göstermektedir.

Bu yılın başlarına kadar poundun değer kaybetmesinden İngiltere kazançlı çıkmıştır. Ancak 1978-82 arasında İngiltere'nin karşılaştırmalı maliyetleri önemli ölçüde artmıştır. Ayrıca şu anda İngiltere'nin durumu 1985'in ilk dönemine göre maliyetlerde yüzde 10'luk bir artış olması nedeni ile 1985 ortalamasına göre de daha kötüdür.

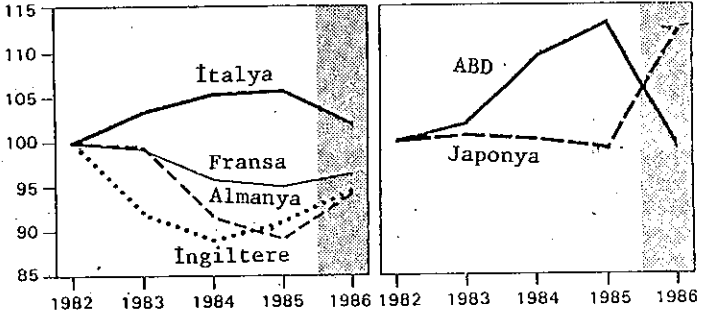
Fransa'nın da doların değer kazanmasından sağladığı kazanç ücret artışlarından ileri gelen kaybına oranla daha fazladır. Bunun sonucunda rekabet gücü pek fazla değişmemiştir.

İtalya'da ise enflasyonu yenmeye kararlı hükümetin politikası sonucu devalüasyon ortalama enflasyondan daha yavaş artmıştır. Yine de İtalyan şirketleri liranın diğer Avrupa paralarına karşı değer kaybetmesi sonucu bir kazanç elde edeceklerdir. Ancak bunun devam etmesi kesin değildir.

Belli Başlı Ülkelerin Rekabet Gücü

Avrupa

ABD ve Japonya

Rekabet grafiği karşılaştırmalı maliyet (imalat sanayiinde) esasına göre hazırlanmıştır. Bu durumda eğrinin yükselmesi rekabet gücünün azaldığını - diğer ülkelere göre maliyetlerin arttığını - göstermektedir.

Kaynak: Business Europe

Avrupa Sanayide Geri Kalıyor.....

Bugün Avrupalılar kabul etmeselerde sanayi, teknoloji ve bilimde bir gerileme başlamıştır. Ancak; Avrupa ülkeleri dünyada genel olarak bir kriz olduğuna ve bunun sadece kendilerine mal edilemeyeceğine inanıyorlar.

Avrupa'da kriz devam ederken, Güney Kore, ABD, Malezya, Tayland hatta Hindistan ve Endonezya'da göstergeler olumlu yönde seyretmektedir. Latin Amerika ülkelerinde dahi iyiye gidiş olurken, gerçek kriz Avrupa ve onun uzantısı olarak Afrika'da devam etmektedir.

1840'dan önce ABD ve Rusya'nın yeni güçler olarak ortaya çıkacağı tahmin edilmişti. Ancak Avrupa'nın yenilik ve yaratıcılık açısından kapasitesinden çok şey yitireceği beklenmiyordu. Özellikle son 20 senede Avrupa'nın teknoloji ve bilim alanlarındaki gerilemesi hızlanmıştır. Esas tehlike bu bilim ve teknoloji açığının hızlanması ile birlikte yatırımlarda ve ekonomik büyümede uzun süredir devam eden duraklamadır.

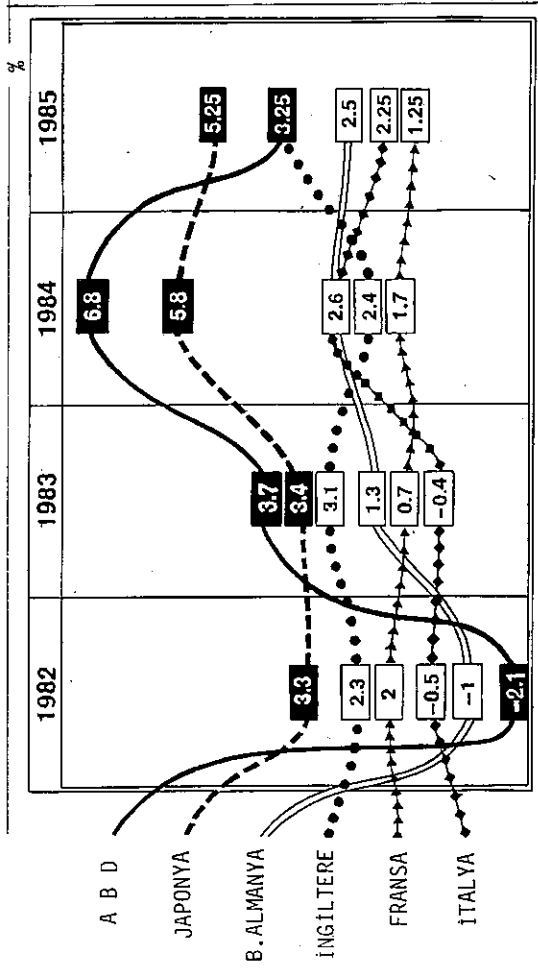
Avrupa'nın duraklamayı tercih ettiği ve büyümeyi Amerika, Japonya, Güney Kore ve Güney Doğu Asya'nın yaratıcı gücüne bıraktığı anlaşılmaktadır. 1983 ve 1984 yıllarında GSMH yıllık büyümesi ABD'nde yüzde 3.4 ve yüzde 6.75, Japonya'da ise yüzde 3.0 ve yüzde 4.6 olmuştur. Aynı yıllarda Avrupa'da büyüme yüzde 0.9 ve yüzde 2.2 olmuştur. Sınai yatırımlarda da aynı düşük eğilim gözlenmektedir. 1983 yılı yatırımları 1973 ile karşılaştırıldığında artışın ABD'nde yüzde 24, Japonya'da yüzde 33 iken, Batı Almanya'da yüzde 2.0, Fransa'da yüzde 1.3 ve İngiltere'de yüzde 2.4 olduğu görülmektedir. Eskiden kapitalist sistemde bir krizin tüm ülkeleri etkilediği kabul edilirdi. Ancak 1971'den sonra durum değişmiş ve kendi ekonomik yörüngelerine oturmuş bazı coğrafi bölgeler oluşmuştur. Bunlar Kuzey Amerika, Japonya, Güney Kore, Latin Amerika ve Avrupa'dır.

Özellikle Japon toplumu Hirořima'dan sonra daha çok geliřmiřtir ve bugün herhangi bir kriz söz konusu değildir. ABD'de de ekonomik yönden kuvvetlenme beklenmektedir.

Dolaylı ve dolaysız vergilerde artış, savunma giderlerinde azalma ve doların ve faizlerin düşmesi ile ABD'inde finans piyasasında, yatırımlarda ve imalat sanayi faaliyetlerinde bir canlılık beklenebilir. ABD ile ilgili diğer bir senaryo Başkanın vergilerin arttırılmasına ve savunma giderlerinin kısılmasına razı olmaması nedeni ile ABD'nin bütçe açıklarını karşılayamaz duruma geleceğidir. Ancak birinci senaryonun daha çok ihtimal dahilinde olduğu söylenebilir.

Büyümeden vazgeçilmesi gelecek 10 sene de işsizliğin ve durgunluğun kabulü hemen hemen tüm ülkeler için geçerlidir. Bununla birlikte duraklamanın kabul edilmesinin dinamizmin ve büyümenin diğer coğrafik bölgelere bırakıldığını göstermektedir.

Hiç kuşkusuz ekonomik tahminler kesin değildir. Ancak ABD ve Japonya yüzde 4.0 oranında büyümeye devam ederse ve Avrupa yüzde 2.0'lık sınırı aşamazsa yakında Avrupa'da geriye doğru bir sanayileşme olgusu yaşanacaktır.

Avrupa'nun belli başlı ekonomileri ve, ABD ve Japonya'nın reel GSMH artışları

Yunanistan'da Kemer Sıkma Operasyonu....

Yunanistan hükümeti durgun geçen dört aydan sonra yeni ekonomik önlemler almaya karar vermiştir. Böylece drahmi yüzde 15 devalüe edilmiş, maaş ve ücretlere uygulanan otomatik endeksleme sistemi ithal enflasyonu engelleyecek şekilde değiştirilmiş ve ithalata sıkı kontroller konmuştur. Henüz kesinleşmeyen diğer önlemler kamu kesiminin borçlanma gereksiniminin azaltılması amacını gütmektedir.

Ekonomik önlemler paketi şunları içermektedir:

- 1) Drahmi'nin yüzde 15 devalüe edilmesi,
- 2) Otomatik endeksleme sisteminin yeniden düzenlenmesi. Gelirlerdeki artışı hesaplarken ticaret hadlerindeki hareketler

ile ilgili herhangi bir telafi edici önlem sözkonusu değildir. Bir önceki üç ayda tüketici fiyat endekslerindeki artış ile orantılı olarak gelirlerin ayarlanması yerine artışlar gelecek üç ay ile ilgili resmi enflasyon tahminlerine dayanılarak yapılacaktır.

3) Otomatik endeksleme sistemi ile belirlenen bir yüzde ile kamu ve özel sektörde gelir artışını yeniden düzenleyen gelir politikası

4) Ayda 150.000 darhmi (1130 \$) üzerindeki parasal gelirlerdeki artışın dondurulması.

5) Sadece bu sene için şirketler ve serbest çalışanlara kâr üzerinden yüzde 10 ek vergi uygulaması

6) Vergi kaçırılmasına karşı yasal önlemler alınması ve mamullerin satışı ve taşınması esnasında yeni kontroller getirilmesini sağlamak için tedbirler konması.

Çok uluslu şirketler için en önemli gelişme ithalat kontrollerinin arttırılmasıdır. Yunanistan'da satılan malların hemen hemen yüzde 70'i iki kategoriye konmuştur. Birinci kategorideki mallar için ithalatçılar ithalat lisanslarını alır almaz ma-

mulün CIF artı ithalat vergileri üzerinden yüzde 40'lık bir miktarı altı ay süre ile Bank of Greece yatırmak zorundadırlar. İkinci kategorideki mallar için bu deposit CIF fiyatının yüzde 80'ine kadar yükselmektedir.

Hükümetin sıkı ithalat kontrolleri spekülâtörlerin büyük miktarlarda sipariş vermelerinden kaynaklanmıştır. Özellikle çok uluslu şirketlerin;

- İthalatçıların artık satıcı (supplier) kredisinden faydalanamayacaklarını
- Kararların alındığı 11 Ekim 1985'ten önce yollanan mallarda zorunlu deposit sistemi uygulanacağını gözönüne almaları gerekmektedir.

Bazı hesaplamalara göre ithalat bu önlemler sonucunda gelecek üç ay içinde 500 milyon dolar düşecektir. 1986'da bu düşüşün çok daha fazla olması beklenmektedir. Öte yandan bazı malların eksikliği de duyulacaktır. Ancak hammaddeleri, belli başlı gıda maddeleri ve sermaye malları bu iki listeye de dahil edilmediğinden üretimde bir düşme beklenmemektedir.

Kaynak: Business Europe

İsveç Refah Devletinde Problemler Artıyor....

İsveç ekonomisinde bugün esas sorun aşırı liberalizm veya Doğu Avrupa tipi sosyalizm değil refah devletinin dozunun çok aşırıya gitmiş olmasıdır. Bunun kaynağı kamu harcamalarının hızla artmasıdır. Öte yandan kaynakların ve gelirlerin dağılımı ile ilgili kararların gün geçtikçe daha fazla politika konusu olması da olumsuz gelişmelere neden olmaktadır. Dinamik serbest piyasa ekonomisinde görülen rekabet yerini kamu sektörü tekellerine ve çok çeşitli düzenlemelere bırakmıştır.

Kamu kesiminin hızla büyüdüğü İsveç'te bu durumun olumsuz etkileri kendini göstermektedir. Yüksek vergilendirme, artan bütçe açıkları ve yanlış politik müdahaleler ekonominin kalbi olan endüstriyi olumsuz yönde etkilemektedir.

1960'larda İsveç refah seviyesinin artırılması ve bunun çeşitli kesimler arasında paylaştırılması konusunda başarılar elde etmiştir. Ancak sosyalist eğilimli politi-

kalar ile piyasaya daha fazla müdahale refah kazancı yerine kaybına neden olmaya başlamıştır.

İsveç'i bu krizden kurtarmayı amaçlayan sosyalist stratejiye yönelik ana eleştiri, bunun tüm sistemi etkileyen önemli yanlışların üstesinden gelmedeki başarı şansıdır. Sistemde var olan belli başlı aksaklıklar, işgücü piyasasındaki şartlar, kamu sektörünün büyüme mekanizması ve sermayenin teminini etkileyen şartlardan kaynaklanmaktadır. İdeolojik kısıtlamalar çeşitli engeller yaratırken gerekli politika değişikliklerini geciktirmektedir. Ücret politikası buna bir örnek teşkil etmektedir.

İsveç'te devalüasyonların esas nedeni kâr oranlarının yükselmesi ile rekabete daha açık hale gelen sektörlerde yatırım ve üretimin teşvik edilmesidir. Bu durum ücret gelirlerinin yüzdesinin daha önceki seviyesine indirilmesi sorunudur. Ayrıca tekrarlanan ücret krizlerinden kaçınmak için ücret artışlarının uygun bir seviyede tutulması gerekmektedir. İsveç'te işgücü piyasasındaki disiplinin sağlanamaması 1974/75 yıllarında ülkenin piyasa payını önemli ölçüde yitirmesine neden olacak bir ücret patlamasına yol açmıştır. Sosyalist olma-

yan hükümet önce devalüasyonu denemiş bunun neticesinde piyasa payı artmış fakat 1978'de tekrar hükümet kontrolü kaybetmiştir. Daha sonra devalüasyonlar devam etmiş ancak 1983'e kadar yükselen piyasa payı tekrar özellikle yüksek ücret anlaşmalarının etkisi ile artan maliyetler neticesinde tekrar azalmıştır.

Finansman sorunu kamu sektörünün büyümesini kısıtlayan nedenlerden biri olmuştur. Sosyal Demokrat strateji çerçevesi içinde bu sorun bir miktar vergilerin artırılması ve kamu kesiminin büyümesinin yavaşlatılması yolları ile halledilmeye çalışılmıştır. Böylece kamu kesimi eski istihdam yaratma stratejisini bırakmak zorunda kalmıştır. Öte yandan tekrarlanan devalüasyonlar özel sektördeki istihdamın azalması eğilimini tersine çevirmeye yetmemektedir. Böylece hem kamu hem de özel sektörde istihdamın azalması İsveç'in diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi işsizlik sorununa sürüklenmesine neden olabilir. Bu trendi değiştirmenin bir yolu kamu kesimi tekellerinde üretilen bazı hizmetlerin yavaş yavaş özel sektöre devredilmesi ve daha piyasaya yönelik ve farklılaştırılmış bir ücret

politikasının benimsenmesidir. Eğitim, çocuk bakımı, sağlık hizmetlerini özel sektör piyasa şartlarına uygun olarak verebilir. Bu tip faaliyetlerin ticari çıkarlarca tespit edilmemesi gerekliliği inancı yaygın ise de şartlar bu tip önyargıların değişmesine neden olmaktadır.

Politik çatışmalar bugün piyasadaki müdahale ve politik çekişmelerin kaldırılması, böylece ekonominin canlandırılmasını engellemektedir. Ayrıca merkezi devlet planlamacılığının üretim ve dağıtım sorunlarına piyasa mekanizmasından daha iyi olduğu inancını yıkmak güçtür.

Son yirmi yıldaki politikaların İsveç'te ekonomik açıdan hareket serbestisini azalttığı açıktır. İsveç ekonomisinde dengeli bir büyümeye tekrar dönülebilmesi için kamu kesimi harcamalarının kısılması gerekmektedir. Bu sadece harcamaların durdurulması değil, GSYİH içinde yüzde 70 olan payının da yüzde 50 indirilmesi olarak anlaşılmalıdır. Kamu harcamaları azaldıkça finansman probleminde de bir hafifleme beklenebilir. Uzun vadede vergiler azaltılabilir böylece risk alma ve çalışma isteği teşvik edilebilir. Öte yandan kamu sektöründe istihdam azaltılıp rekabete

**açık sektörlerde arttırılabilir. Böylece İs-
veç daha disiplinli bir işgücü piyasasına
sahip olabilir.**

Kaynak: Viewpoint

Şirketlerde Video Kullanımı Yaygınlaşıyor..

George Orwell'in 1984'ündeki amaçla olmasa bile bugün birçok şirket video kameraları için çok çeşitli kullanım sahaları bulmuştur. Bugün video cihazı oldukça ucuza temin edilebildiğinden otomobil endüstrisinden sigorta işlemlerine kadar çeşitli yerlerde kullanılmaktadır. Bazı şirketler videonun kişiler üzerinde ikna edici bir gücü olmasından faydalanırken, bazıları da bunu eğitim ve haberleşme alanlarında kullanmaktadırlar.

Amerika'da bir şirket toplantıları videoya kaydedip sonra katılanların toplantıyı videodan seyretmelerini sağlamaktadır. Böylece toplantı sonunda hala çözüleme-

miş sorunlar var işe bunlar üzerinde tartışma ortamı yaratılıp ve sorunların halinde nasıl daha etkin olunabileceği tartışılmaktadır. Ancak burada bir sorun bazı kişilerin kameradan pek hoşlanmamları, bu nedenle biraz çekingen durmalarıdır. Yüzyüze ilişkilerin ayrı bir önem taşıdığı Japonya'da video, soğuk, analitik bir cihaz olarak görülmekte bu nedenle ülke video cihazı imalatında önde gelmesine rağmen kullanım çok düşük düzeyde kalmaktadır.

Videonun başka bir kullanım şekli bazı önemli iş anlaşmaları ile ilgili toplantıların kaydedilip, ertesi gün için strateji tayin etmek için oğünkü toplantının baştan sona seyredilmesidir.

Video bazı şirketlerce çalışanların eğitiminde de kullanılmaktadır. Özellikle sağlık ve güvenlik konularında bilgi vermek için çalışanları bir odada toplamak yerine bilgileri video yoluyla vermek daha ilginç olmaktadır.

Birbirinden uzak yerlerdeki büroları birbirine bağlayan, belli bir merkezden yayın yapılan bir video şebekesi kurulabilmektedir.